

მგებლობის საკითხი. არც ეს გამოვარებათ საბჭოთა მეთხველებს და განსაკუთრებით პარტიის წევრებს, მაგრამ მათი მომავალი მოქმედებისათვის დიდი მნიშვნელობა ექნება ის ვისთვისაც ქვეყნების და კერძოდ ამერიკის პოლიტიკა. თუ თავისუფლება ქვეყნებმა არ იქონიათ კრიზისულმა ლაქტებმა და მეგობრობის პოლიტიკა, ხალხი მათ წინააღმდეგ ვერაფერს გაბედებს და დღეს ოდნავ შეწყვეტილი დიქტატორის აპარატი კვლავ გამაგრდება, ხრუშჩოვის ადგილს აღბადა რუსის უფრო დიდმა დაიქვს და ამით გაუარესდება არაუადრეს რევოლუციონარობა და გაიზარდება მსოფლიო ომის საფრთხეც. მაგრამ თუ თავისუფალი ქვეყნებს სურთ აქტიურად ხელი შეუწყონ მოსკოვის მიერ დამზღვეული ერებისა და თეთი რუსის ხალხის კომუნისტური დიქტატურის განთავისუფლებების საქმეს, პოზი-

ნის, საქართველოს და საკონცენტრაციო ბანაკების ბრძოლას შეიძლება ვაფაროთ დღეს და თეთი რუსის ხალხიც გაიყოლოს. საბჭოთა კავშირში ამაყად შეიძლება ისეთი ხსენების გათავად, რომ კრიზისის დიქტატორები არაფერი ვაღიარებენ. ის თქვენა საუკუნე სავსეა ზღაპრული ახალი ომის დასრულებული და ქვეყნიერება მართლაც დიდი ხანი დაუჩაგრებელი.

დასაყვება: ჩვენი ბრძოლა ეროვნული ხასიათისაა, ე.ი. ჩვეულებრივით არა ბატონი პოლიტიკური ცვლილებებისათვის, არამედ ერთი ველური სუვერენიტეტისათვის. ამიტომ მოაკლავთ როგორც ცვლილებებიც არ უნდა მისდეს, ვიდრე რუსი ჩვენს სამშობლოს არ დატრყვებს ეს ბრძოლა ვაგრძელდება.

ალ. ცომაია

ქარის ღამობა

თუ სტალინის სიციცხლეში მის წინააღმდეგ შეთქმულება დიდ სიმძლევს წარმოადგენდა, მისი სიციცხლეში შემდეგ ეს არ მოითხოვს არაფერს გამებნობას. მხოლოდ სპეციალური ანუ კონსპირაციული რაზმები უნდა მოქმედებდნენ და პირველი რაზმი ბერის თავიდან მოშორება.

ისეთი ადგილი რეჟიმს უნდა ჰქონოდა ხრუშჩოვისა ეხლა სტალინის მამხილებლად გამოდის. გუშინაც ეს „მშინი მისწრაფების ფანაზა“ დღესვე ეგებოდნენ. დღეს არბინდენ, უშინადაც მის ვაგონში მალაყისა ვადადენ, რომ თავიანთი დანაშაული დაფარონ და რუსის ხალხს გამართავსუფლებად მოეცლინენ. შესაძლოა, ხრუშჩოვის ყველაფერი ეს ესაქმიანობა საკუთარი დიქტატურის და კულტის შესაქმნელად. მაგრამ როცა ის სტალინის გამოკვეთვებს ებრძვის, რომლებიც იცავენ საქუთარი ერის ღირსებას და არა სტალინის, რომელსაც ქართველი ერის მიმართ უფრო მეტ დანაშაულს მიუძღვის, ვიდრე ურუსეთის წინაშე, ხრუშჩოვმა უნდა იცოდეს, თუნდაც იმავ სტალინ-ბერიას მავალითის მიხედვით, რომ ქართველი ერის ძველზე აღმართული ტახტი არასოდეს მკარავ არ ყოფილა და ვერც მისი ტახტი გაუქმდება ქართველი ერის ოსებისად.

განსახლებული რუსული ნაციონალიზმი შეუსრულებლად და მეთოქმედება ახდენს ბოლშევიზმის ნაციონალიზმისაგან. ე.ი. გარუსების, უბრუნდება ღენინიზმს, აცხადებს მას წინადა რუსულ ღენინიზმს, რუსული მართაობად, უარყოფენ მის ინტერნაციონალიზმს და

ბევჯერად ცდილობენ თავი ვინთავისუფლონ უცხო ელემენტებისაგან და კერძოდ საქართველო კომუნისტებისაგან, რომელიც ვალენტი სარგინის იყო პარტიის და საბჭოთა სახელმწიფოს აპარატის ხელმძღვანელობაში. შედგენილი გეგმის თანახმად, სისტემატიურად სწარმოებს სტალინის მოღვაწეობის უარყოფილი ოპერაციები რათა აღმოიფხვრას მისი სახელი, როგორც დიდი და ისტორიული პიროვნების, საბჭოთა იმპერიის და მარსისტების. რუსეთის ვალენტიურ ეროვნულ თავმოყვარეობას ლახავდა ნახევარი საუკუნის ისტორიის და ყველაზე დიდი ძლიერების ეპოქის არა რუსის, ქართველის სახელთან დაკავშირება.

სომეხი მიჭიანობა და ქართველი მეცადიქს ვალაშქრება — პირველის სტალინის და მეორის ბერიას წინააღმდეგ, — დიდი ხნით უშეზღვევლი იყო პარტიის მეთაურ ყრილობამდე. მოიპოინა და შეავანდა, როგორც ქალინის დროს, ეხლაც მხოლოდ ჭურის დანიშნულებას ასრულებენ: რასაც ზევიან ჩასახებენ, იმსვე ამოიხაზებენ. ეს რუსული ნაციონალიზმის ძალდატანებაა. ყრილობის მიზანი იყო სტალინის საყოველთაო გახანძება. დანარჩენი საკითხები: „შევილიანობის დაცვა“, კაპიტალისტურ ქვეყნებთან მჭიდრო ურთიერთობა, ეკონომიური, კულტურული სოფიერობა, სოციალიზმის განხორციელების სხვა და სხვა ფორმა და სხვ. წინააღმდეგ ყრილობაზედ იყო განხილული და ხრუშჩოვის ახალი არაფერი უთქმობს. რეჟიმის გარდატეხა, რასაც ასე დიდი ინტერესი მოე-

ლიდა მსოფლიოს საზოგადოებრივი აზრიც არ მოხდა. ბრალდებანი რომლებიც სტალინს წარუდგინეს არაფერს ახალს არ შეიცავდა. უცხოეთში და განსაკუთრებით პოლიტიკურ ემიგრაციაში ეს ფაქტები უკვე წინადაც იყვნენ ცნობილი. მაინც, სტალინის ასეთმა მოულოდნელმა გადაყარებებმა დიდი სენსაცია მოახდინა ყველას და დიდი არაგ-დარევა შეიტანა საბჭოთა კავშირის და უცხოეთის კომუნისტურ პარტიებში. მემარცხენე და ნეიტრალური პრესა სტალინის კულტის უარყოფის საბჭოთა კავშირის ახალი ხანის დასაწყისის ხედვას. მათ კვლავ იმედი აღუძარა რეჟიმის ძირითადი ცვლილებას, რომელსაც თავისი ზეგავლენა ექნება საბჭოეთის სამზიანა და საგარეო პოლიტიკაზე. წარსულში თუ ყოველი საერთაშორისო მოლაპარაკება უშედეგოდ მთავრდებოდა, ამას უთავაზურად ბრალის ედებოდა სტალინს, ამერიკად — ამბობენ ისინი — ამას ადგილი აღარ ექნება და შეეცდებიან დასავლეთ ევროპის ერებთან სადღა ყველა საკითხში მოევაგვართოს. ასეთი განცხადებების მიხედვით ზოგიერთი ანალიტიკოსი ფიქრობს, რომ მართლაც შესაძლებელია ლრმა ცვლილებები მოხდეს.

ჩვენი აზრით ეს იმედიც უზარუნდებელი და ასეთი დასკვნა თვით ევროპელთა სურვილიდან უფრო გამომდინარეობს, ვიდრე რუსეთის იმიტირირი ანალიზიდან. ამიტომ ჩვე სთვლის ძალაში რჩება ჩვენი წინადადებები, რომ ვიდრე არ მომადება თვით რეჟიმის საფუძვლიანი გარდაქმნა, რომელიც დამპყრებელი არა მარტო სტალინის, არამედ ყველა მათ მიერ ვინც დღეს მის მიმეცოდრობას ებრძინება, სტალინის დაგმობა და თავიანთი თავი უყოველად დასახვა — ეს მხოლოდ სხვის მოსატყვევება და შეცდომაში შესაყვანად მოგონილი ამბავია. განსაკუთრებით ასევე უნდის სახელით არ წამოიყვანო თავისი პირადი დიქტატორის განხორციელება საბჭოეთის დასავლეთ ევროპის მიმართ. რეჟიმის განხორციელება ასეთი ანალიზით. ამ კონსტრუქციის თითონე უსრულდა, ყველაზე უფრო დემოკრატიული და მსოფლიო, როგორც დღეს, ბევრი ევროპელი მოღვაწე მასზე ხედავდა რეჟიმის ველურებას. 20 წლის შემდეგ, ორ გალიმება შორის, მაღვნიკვამ სერიოზულად განაცხადა ლონდონში: „დიქტატორის სამშობლო დასრულდა, მას არის დრო აღარ დაუბრუნდებოდა“. დღეს არამედ ყველამ კარგად ვიცით, რომ „მსოფლიოში ყველაზე უფრო კონსტრუქტიული“ სინამდვილეში მხოლოდ ბასრი იარაღი აღმოჩნდა, დეპარტის ხელით გამოქვეყნილი, თავის ტირანული მართველობის განსამტკიცებლად. კონს-

სადამე ისინი მოითხოვენ აზრის თავისუფლებას! ამა რ გვეუქმის ამის წინააღმდეგ. მაგრამ თუ შეუძლებელია ის არის, რომ ამას თხოვნილი მხოლოდ თავიანთთვის, და პრაქტიკაში-ვე, აცდის მისათი ისევ ვააბრძობეს აცალონის დროს დაგანებებულ ტურებს. მეთქვ ყრილობაზე რეჟიმის უცხოეთში ექნება მიღებული, ისეთივე მონოტონური ეროვნულენობით, როგორც სტალინის დროს ხდებოდა. უარყოფენ სტალინის, ხოლო სტალინისთვის ყველა მანინჯი ფორმა უცვლელი რჩება. ამიტომ ჩვენთვის გაუგებარია სიიდან გამომავალი დასკვნა, რომ ხდება რეჟიმის დემოკრატიზაცია. არც სიტყვის, არც კარტების და შევარდნების თავისუფლება არ არის. არ არსებობს არც თავისუფალი პრესა; მუშათა პრავდაპირები ძველებურად დაქვემდებარებული მართის პარტიის ბიუროკრატიული კონტროლს, პარტია-ვი ემორჩილება ბრუშჩოვის „კოლექტივს“ ხედას-სურვილს. არც სტალინის კონსულტაციები დაუშლიათ, სადაც მხოლოდინი აღმოჩნდებიან იტანებები იძულებით სასუშობებზე. ამბობენ ბოლო მოეღო სტალინის თიინებურ რეპრესიებს, გაუსამართლებლად და უცხოეთში მოწინააღმდეგეთა ღელვებს. მაგრამ „კოლექტივი“ მეთაურმა ისეთივე ბარბაროსული საშუალებით გაუსწრაფა ბერიას და მის ქართული მომხრეებს, როგორც სტალინის დროს ხდებოდა. განსაკუთრებით დასავლეთ ევროპის ერებში არც ხდებოდა ქართველი კომუნისტების ლეგიონები? ამა წლის 9 მარტს-კი რუსის ჯარმა ტყვია დაუწია ქართველი ხალხის შვილიანად დემონსტრაციის თბილისში, რი თათ მსოფლიო პარტიის დაგმობისადმი ნათ რუსეთის საეკონომიკური ხელისუფლების მიმართ და დაცული ქართველი ერის ღირსება. განსაკუთრებულ ასე არ იქცეოდა ანალიზური შემთხვევები?

სტალინი 1936 წ. საბჭოთა კავშირის მოენის ახალი კონსტიტუცია უწყალობა. ამ კონსტიტუციის თითონე უსრულდა, ყველაზე უფრო დემოკრატიული და მსოფლიო, როგორც დღეს, ბევრი ევროპელი მოღვაწე მასზე ხედავდა რეჟიმის ველურებას. 20 წლის შემდეგ, ორ გალიმება შორის, მაღვნიკვამ სერიოზულად განაცხადა ლონდონში: „დიქტატორის სამშობლო დასრულდა, მას არის დრო აღარ დაუბრუნდებოდა“. დღეს არამედ ყველამ კარგად ვიცით, რომ „მსოფლიოში ყველაზე უფრო კონსტრუქტიული“ სინამდვილეში მხოლოდ ბასრი იარაღი აღმოჩნდა, დეპარტის ხელით გამოქვეყნილი, თავის ტირანული მართველობის განსამტკიცებლად. კონს-

ერთი მოღალატის ამბავი

მოგინებთა რეველიდან. დაპყრობილი

საქართველოში

1921 წ. ოქტომბრის მიუწერულში საღვთო მელანზე ველოდობილი მატარებელს თბილისისაკენ მიმავალს. ჩვეულებრივი დავიკინებოდი, როგორც იყო, მძიმე მძიმედ და ჩაჩაბითი მოადგა ჩვენს საღვთოს სანატრული კახეთის მატარებელი. ვაგონში არტივლი იყო გადათიფი ხალხი: წითელი პარტიის, კომუნისტური მოხელეები. ადგილის მოგონის ომელი დამეარგა და დავაპირე მეთაურ ლევისას. უნდა, ვაგონის ერთი ფანჯარიდან მომესმა ქალის ხმის დაბალი შემობრბოლა: ხატონო ქალი. ჩვენს კუბეში კიდევ ერთი ადგილია თავისუფალი, ამობრძანებით მალე. — ეს იყო ჩემი მეგობრის, სონიანის ექიმ ნ. ვანდელი ერის მიუღული. ძლივს ვაგავივებ ვხა მანდილინის ტუპსაზე. შევიდი. მივსვლენ. საკუთარი მეთაურ კუბეში შევახმედი ოფიცის ბარჯი და გაკეთებული მის თამაზზე შევიკითხე ქართველ ქალს. — ჩვენს დროში სურათისა ვაგავიკინებთ, მითხრა ექიმის ცოლმა. — ამვე კუბეში მოდის ანდოლ (ცხერი) სანთა ჯარის შუბის უფროსი ანდრეივი. სონიანო ჩვენს სახლში ბინადრობს. სანატრული რუსი ბოლშევიკი. შეიძლება თქვენ ბევრი რა სანატრული ვაგათი მისგან. აი, ვანდელი და დარწმუნებით ამბობი. — ქალბატონო, თქვენ რომ არ ყოფილიყავით, ეხლანდელ დროს მოგვირდებოდა მისთან ვანდელი. მაგრამ ეხლა დასახე ვაკე მოპოვობა, ავარ მერი კიდევ მოდის თქვენი მდგომარი, უპასუხე ქალს, და ვანიშნე ვაგონის კარებზე საკენ, სადაც შევახმედი მალღო ტრანის მხედარი, რომელსაც ყველა გზას აძლევდა. მართლაც, ჩვენს კუბეში შემოვიდა ტანად,

ქერა რუსი ოფიცერი და რომ დამინახა ქალის გვერდით მოლაპარაკე, მაშინვე გამეჭიქა და დეზების ერთმანეთზე შემოკერიანი გამომიტანა: „ნება მიმბოძეთ წარმოგიდგეთ: მე ვაგავართ ელბასი ცხენისანთა დივიზიის შუბის უფროსი ანდრეივი. მეც წვინებუტუტე ჩემი ვაგარი და გამოწვევლი დღეს უხალისოდ ჩამოვართვი. — ბოლო იხილეთ, ვერ ვაგევი ვაგად, რა ვაგარი სა ბრძანდებთ? — შემიგნებთა კვლავ რუსი ოფიცერი. ეხლა მეც ხმა მალღა და გარკვეული ვანგებოთ ჩემი ვაგარი. — აღბათ ნაკეთობი, იქნებ ნათესავეც ბრძანდებით ჩვენი სიმპატიური კენინისი, — მეთხმა ანდრეივი და თან ქალს გადახედა. ქალმა თვით დე-ქნა. ერთიც და მეორეც, უპასუხე მე. — მაშასადამე თავადიც და ქართველი ნაციონალისტები როგორია კენინა: — ჩამოცილება რუსი. ორივე ერთად, მოუჭერი კვლავ ჩემს დამკითხავს. — ძალიან მოხარული ვარ ჩემს ვაგეცანი. უკვე დიდი ხანია ვეცემე ქალს კენინას, შემახედებდით თქვენი წიქსი რთველი პარტიოტი მეთქი. ძალიან მსურს ვაგავო ქართული სიმართლე... დიდად გმადლობთ კენინა და ანდრეევმა თავიანთად აკოცა ქალს ხელზე. დავაკვირებ ეხლა ამ ოფიცერს „სალონურს“ ყოფადევილი ბოლშევიკ ოფიცერი, მის ტანზე კონტად გამოწყობილ სამხედრო სამოსელს და ვაგევივით: ეს აღბათ მეფის დროის ვაჭერინილი ოფიცერი. ანდრეივი მიხედა ჩემს აზრს. — ვერძინობი თქვენს წარმოდგენაში ეხსატები თქვენი ძველ „უფსარათ“ ან „კავალერგარდათ“, ხა, ხა, ხა! არა, მე ვარ ყოფილი უბრალო მუშა მხროლანი ცნობილი უბტოლერი ქარხნისა. ბოლოდ სამხედრო სწავლა მიღებული და წითელ გენერალის შუბის კურსდამთავრებული. თქვენთვის ხომ უფრო სა-

გულისხმო უნდა იყოს ნამდვილ ბოლშევიკ ოფიცერი ვანდობა, ვიდრე ძველი „უფსარათსა“ მათ თავიანთი მეფესთან თვეს წააგეს ძველი იმპერია შინაც და ვაგათა: ეს და ჩვენი დრო დაღდა. შევიცხებია, საშინელი ბოლშევიციებისა, ჩემი თავადი! ხა! ხა! ვაგევივით თქვენდანი ძველებური მომართვა თქვენი ჩამომამდობის აღნიშნით? მაგრამ ცხენისანი ვარ და ვიცი, რომ ჯიშინი ძველი მუდამ ფასში! მართალი არა ვარ კენინა? — არც მუთიც და არც საშინელი ბოლშევიკ ხართ, როგორც ვაგევივით კარგი ბუნების რუსი ადამიანი უნდა იყოთ! — უპასუხა ჯანდრეივის ცოლმა უცხერო ბოლშევიკ და თან დამუტავა: არც ჩემი ნათესავე მოგვირდებოდა და ახდელი ვაგევაასე-ბათ იმ საკითხის გამო, რომელიც თქვენი თქმით, რაც ჩვენს ქვეყანაში მოხდებოდა მოხდებოდა არ ვაგდეოთ. — ორიბოლად მარბედა და მამხეხებდა ქართველი ქალი. — ანდრეივი, თანახმა ბრძანდებთ? მეთხმა ანდრეივი. — გისმენთ, მოუგე მას. ანდრეივი სწრაფად მოგახლოვდა ტუპს კარებს და ჩაყვდა. მერე მოგვიბრუნდა და ვთხრობა: — კენინა, თქვენ იყავით მოწვე ჩვენი მსჯელობისა. ვიცი ვისთანაც მამქეს მამქე იმე-ბათ არ გამეძეოთ. ვილაპარაკე სრულიად დიდელ და გულწრფელად, როგორც რუსი ცოლი. ახლა მისაუსხუთ, როგორც ვაგევივით რთული ეროვნული წიქები ჩვენს შემოსვლის საქართველოში? და პასუხის მოლოდინში ანდრეივიც თვლი თვალში ვანიყარა.

თქვენ ვენებოთ სოქვათი შემოსევას... საიზარალო! მკაცრედ უპასუხე ანდრეივს. — სწორედ ამიტომ ვთხოვთ ანდრეივობითი განმარტების მოქმებს. როგორც შემზამდე-დარი ნაკლებად ჩახსულდი ვარ ისტორიაში და პოლიტიკაში. მაგრამ რადგან მეც მონა-

წილე ვაგებდი, თქვენი თქმით „საზარელი“ აცტისა, მინდა ვაგავო სრული კონსტიტუცია. არც მე დაგინებოდა და რაც ვიცი ახდელი მოგახსენებთ, — მითხრა ანდრეივი. — ქვეყნობა? იგი ხომ თქვენ რუსული თქმულებაში იმაღლება: „მალა ჩალას ვადატონის“... 100 მილიონიანად რუსეთმა 2 მილიონისი საქართველო წააქვია... რა მზროვიც არ უნდა შეფასოთ ეს ქვეყნობა, მას არ უჩანს კარგი ფერი. გენებოთ მხედრული მზროვი? დამთინებებით, რომ მხედრული ტრადიციების ფელსახზობის ომის გამო მოუცხადებოთ; ფარული თავისხამა, თითქმის უჯარო, პატარა ქვეყანაზე, — ეს საჭიროდ თქვენ, რუსებს არ ჩაგეთვლებათ ვაკეკანობა! მოუბრძობებოდ შეუძეთ ბოლშევიკ ოფიცერს და ვანგევივით: პოლიტიკურად ეს სამი წელიწადია ცხოვრობობი წყნარად, საკუთარი საკუთვანად მიწა-წყალზე, მოყავით თავის მშობლით, ოჯახისა, რაჯალისა, ეროვნული კულტურისა. იმდენად არაფერი დავგიშავებთა თქვენივც, რომ შარწის, კეთილ იმებეთ და ცხვინი ჩვენი პატარა სახელმწიფოს არსებობა. მაგრამ უეცრად შემოგვივივით, დღეაფორ ქართვების სისხლად და ვანგევივით. რისათვის? განა რუს ხალხს აკლია მიწის ფართობი? ან სინდრეივი? ან თუ რაიმე დიკავლდებოდათ, ის რაც ჩვენს ვაგევივით, ვერ მიუღებდით ჩვენგან კეთილმზობლური წესით? იტყვი: კავკასიის ტრანსკავკასიური სოკები მეტად მნიშვნელოვანია რუსეთის დასაცვად საშრობებთან და საქართველო სურსათა. მაგრამ 1917 წ. თქვენმა ჯარმა განა არ დასტოვა კავკასია და უჯარო საქართველო და ქართველიც არ მთავალი შემოსულ თურქთა დივიზიებს? საქართველოს სასწრაფოდ რომ არ აღვდგინათ თავიანთი

